



SLOVAČKA

PROFIL EMITIVNOG TRŽIŠTA - IZDANJE 2019.



OPĆI PODACI O TRŽIŠTU

Slovačka Republika je srednjoeuropska zemlja koja se nakon osamostaljenja dana 1. siječnja 1993. uspješno uključila u strukture EU:

- 1. svibnja 2004. postala je članicom EU
- 21. prosinca 2007. postala je članicom šengenskog prostora
- 1. siječnja 2009. ušla je u eurozonu.

Stanovništvo prema narodnosti

- Slovaci (85,8 %),
- Mađari (9,7 %),
- Romi (1,7 %),
- Česi (0,8 %),
- Rusini (0,4 %),
- Ukrajinci (0,2 %),
- ostali i neuvedeni (1,4 %).

Stanovništvo prema vjerskoj pripadnosti:

- rimokatolici (62,0 %),
- protestanti (6,9 %),
- grčki katolici (4,1 %),
- kalvinisti (2 %),
- pravoslavci (0,9 %),
- ateisti (13 %).

Susjedne zemlje: Republika Češka, Republika Poljska, Ukrajina, Republika Mađarska, Slovačka.

Političko uređenje:

Državno uređenje: republika.

Politički sustav: parlamentarna demokracija.

Teritorijalno-upravna podjela: osam regija, 79 okruga, 138 gradova, 2.933 općine.

Površina: 49.036 km².

Regije*:

Bratislavská regija – 659.598 stanovnika.
Trnavská regija – 563.591 stanovnika.
Nitrianska regija – 676.672 stanovnika.
Trenčianska regija – 585.882 stanovnika.
Žilinska regija – 691.368 stanovnika.
Banskobistrička regija – 647.874 stanovnika.
Prešovská regija – 825.022 stanovnika.
Košická regija – 800.414 stanovnika.

Najveći gradovi

Glavni grad*: Bratislava 432.864 stanovnika.

Ostali veći gradovi*:

Košice (238.757), Prešov (89.138), Žilina (80.978), Banská Bystrica (78.484), Nitra (77.048), Trnava (65.382), Trenčín(55.537), Martin (54.978).

*podaci prema broju stanovnika na dan 31.12.2017.

Stanovništvo: 5.450.421 građana (31.12.2018).

Prema spolu (31.12.2018.)

- žene 2.789.344
- muškarci 2.661.077

Prema dobi:

- 0-14: 15,7 %
- 15-64: 68,2 %
- 65 i više: 16,0%

OPĆE KARAKTERISTIKE GOSPODARSTVA

Slovačka je mala otvorena ekonomija, ovisna o gospodarskom razvoju okolnih zemalja, prvenstveno Njemačke. Slovačko gospodarstvo skoro u potpunosti je ovisno o uvozu energetskih sirovina (nafte i zemnog plina). Slovačka je značajna industrijska zemlja. Glavne indu-

strijske grane su automobilska, kemijska i strojarska industrija. Automobilska industrija najveći je potencijal slovačkog gospodarstva a ujedno je Slovačka najveći svjetski proizvođač automobila po glavi stanovnika. Oko 85% izvoza Slovačke ide u zemlje Europske unije.

Makroekonomski pokazatelji					
	2017.	2018.	2019.*	2020.*	2021.*
BDP, tekuće cijene (mlrd. eura)	85,0	89,7	95,2	101,1	106,5
BDP po stanovniku (eura)	15.593	16.545	17.457	18.355	-
Realni rast BDP-a (%)	3,0	4,1	2,7	2,6	2,7
Izvoz robe (%)	3,5	5,4	1,2	3,8	4,5
Uvoz robe (%)	3,9	5,0	1,6	3,8	4,1
Inflacija (%)	1,4	2,5	2,7	2,5	2,2
Nezaposlenost (%)	8,1	6,5	5,8	5,7	5,6

Izvor: IMF, Eurostat, EUI. (*) procjena

BDP – aktualno stanje, usporedba s prethodnim godinama i prognoza za naredne godine; BDP po glavi stanovnika

Rast slovačkog gospodarstva iznosio je u 2018. godini 4,1% i to zahvaljujući investicijama i domaćoj potrošnji. Investicije su rasle 6,8% a nastale su u gradnji infrastrukture i nove tvornice automobila. Domaća potrošnja rasla je 3%, uglavnom zbog rekordne zaposlenosti i povećanja plaća. Bruto domaći proizvod Republike Slovačke u 2018. g. iznosio je 89.721 milijuna eura.

Deficit javnih financija iznosio je 992 milijuna eura i dosegao je 1,1% BDP-a. Istovremeno, Slovačka je u 2018. godini i dalje smanjivala javni dug, koji je iznosio 44,14 milijarde eura i dosegao razinu 48,9% BDP-a. Predviđa se da bi slovačka ekonomija u 2019. godini trebala rasti stopom od 2,5%, a u 2020. bi rast trebao iznositi 2,4%, dok se za 2021. planira rast od 2,7%.

Deficit državnog budžeta na kraju 2018. g. iznosio je 1.182,3 mil. eur i bio je niži za 37,9 mil. eura u odnosu na prethodnu godinu.

BDP per capita: 16.266 eura.

Postotak nezaposlenosti u 2018.g., aktualno stanje u 2019 i procjena trenda

Stopa nezaposlenosti u 2018. godini pala je na 6,5 %, dok u trećem kvartalu 2019. iznosi 5,9 %. Prema predviđanjima Slovačke narodne banke nezaposlenost će u 2020. godini iznositi 6,2% a u 2021. 6,3%.

Prosječna mjesečna plaća

Prosječna nominalna mjesečna plaća zaposlenika prvi put je 2018. prešla granicu od 1000 eura i iznosila je 1.013 eura, što je rast od 6,2%. Slovačka narodna banka predviđa rast nominalnih plaća u 2019. od 7,7%, u 2020. g. od 5,7% te u 2021.g od 5,1%.

Stopa inflacije

Prosječna stopa inflacije u 2018. godini bila je na razini od 2,5% zahvaljujući većim cijenama prehrambenih proizvoda. Međugodišnja inflacija u listopadu 2019. iznosila je 2,7% dok Slovačka narodna banka predviđa u 2020. godini inflaciju na razini od 2,4% te u 2021. od 2,2%.

Vanjskotrgovinska bilanca

Vanjskotrgovinsku bilancu u 2018. godini obilježio je izvoz u vrijednosti od 79,15 milijardi eura, što u usporedbi s 2017. predstavlja rast ukupnog izvoza od 7,2%. Uvoz je ostvaren u vrijednosti od 76.83 milijardi eura, što predstavlja međugodišnji rast od 8,6 %. Saldo vanjske trgovine za 2018. godinu iznosio je 2.3 milijarde eura. Najveći aktivni saldo Slovačka je imala s Njemačkom (3.840 milijardi eura), Ujedinjenim kraljevstvom (2.613 milijardi eura), Austrijom (2.171 milijardi eura) i Italijom (1.896 milijardi eura).

Utjecaj globalnih gospodarskih kretanja na domaćinsko gospodarstvo

Svjetska gospodarska kriza upozorila je na dvije problematične točke slovačkog gospodarstva – visoku ovisnost slovačke industrije o automobilskoj industriji te činjenicu da slovačko gospodarstvo u velikoj mjeri ovisi o inozemnoj potražnji. Najavljen pozitivan razvoj gos-

podarstva trebao bi se projicirati i na potrošnju u domaćinstvima. Međutim, rast gospodarstva do određene mjere usporava, već neko vrijeme prisutan, europski embargo na trgovinu s Rusijom.

Otvorena slovačka ekonomija ponajprije ovisi od uspjeha Europe kao cjeline. Otvorenost, kao i ovisnost cijeloga gospodarstva o malom broju industrijskih grana, čini je podložnom recesijskim utjecajima. Slovačka ekonomija je i tijekom 2019. godine nastavila s rastom, čiji je „motor“ prvenstveno izvoz i rast potrošnje domaćinstava. Očekuje se međutim da će narednih nekoliko godina doći to usporavanja rasta gospodarstva jer već u 2019. usporava i izvoz Slovačke zbog manje potražnje iz inozemstva. Potrošnja domaćinstva će se ograničiti zbog situacije na tržištu rada (očekuje se manja zaposlenost), a nesigurna situacija je i zbog Brexita te očekivanih strukturalnih promjena u industriji. U usporedbi s mnogim europskim zemljama, situacija u Slovačkoj je zadovoljavajuća zahvaljujući i stabilnom financijskom sektoru.

MEDIJI I OGLAŠAVANJE NA TRŽIŠTU

(podaci prema istraživanju agencije Market & Media & Lifestyle; razdoblje II. i III. kvartal 2019.)

Prikaz glavnih medija (TV, dnevni listovi, magazini) po segmentima (turistički, politički sportski).

TV

- TV Markíza – privatna televizija – najgledanija TV u Republici Slovačkoj, pokrivenost cijela Slovačka, gledanost 41%
- TV JOJ – privatna televizija – pokrivenost cijela Slovačka, gledanost 28%
- RTVS 1 – slovačka državna televizija – pokrivenost cijela Slovačka, gledanost 19%
- TA 3 – privatna televizija (slovački CNN) – pokrivenost cijela Slovačka, gledanost 1,8 %

Radio

- Radio Expres – privatni radio, pokrivenost cijela Slovačka, slušanost 18%
- Radio Slovensko 1 – slovački državni radio – pokrivenost cijela Slovačka, slušanost 16%
- Fun radio – privatni radio, pokrivenost cijela Slovačka slušanost 10 %
- Radio Europa 2 – privatni radio, pokrivenost cijela Slovačka slušanost 7 %
- Radio Vlna - privatni radio, pokrivenost cijela Slovačka slušanost 7 %
- Radio Jemné melódie – privatni radio, pokrivenost cijela Slovačka slušanost 7 %
- Radio Regina – slovački državni radio 2, pokrivenost cijela Slovačka slušanost 6 %

Tisak

Glavni dnevni listovi:

- Nový čas – čitanost 14%, pokrivenost cijela Slovačka
- Plus 1 deň – čitanost 6%, pokrivenost cijela Slovačka
- Pravda – čitanost 5%, pokrivenost cijela Slovačka
- SME – čitanost 5%, pokrivenost cijela Slovačka
- Šport – čitanost 4%, pokrivenost cijela Slovačka
- Hospodárske noviny – čitanost 3%, pokrivenost cijela Slovačka
- Korzár – čitanost 3%, regionalni dnevnik, istočna Slovačka

Glavni časopisi

Tjednici

- Plus 7 dní – čitanost 6%, pokrivenost cijela Slovačka
- Báječná žena – čitanost 6%, pokrivenost cijela Slovačka
- Život – tjednik, čitanost 6%, pokrivenost cijela Slovačka
- Nový Čas pre ženy – tjednik, čitanost 5% pokrivenost cijela Slovačka
- Eurotelevízia – tjednik, čitanost 3%, pokrivenost cijela Slovačka
- Slovenka – tjednik, čitanost 3%, pokrivenost cijela Slovačka
- Trend – ekonomski tjednik, čitanost 2%, pokrivenost cijela Slovačka

Dvotjednici

- TV max – čitanost 5%, pokrivenost cijela Slovačka
- Relax - čitanost 3%, pokrivenost cijela Slovačka
- Tele plus - čitanost 3%, pokrivenost cijela Slovačka
- Bratislavské noviny – čitanost 2%,
- Mjesečnici
- Zdravie - čitanost 6%, pokrivenost cijela Slovačka
- Záhradkár - čitanost 6%, pokrivenost cijela Slovačka
- Eva – čitanost 4%, pokrivenost cijela Slovačka
- Emma – čitanost 4%, pokrivenost cijela Slovačka
- Napínivé krížovky - čitanost 3%, pokrivenost cijela Slovačka
- Lepšie Bývanie - čitanost 3%, pokrivenost cijela Slovačka

Specijalizirani tisak – turizam

- GEO – mjesečnik, naklada 20.000, pokrivenost cijela Slovačka
- Traveler – tromjesečnik, naklada 8.000 primjeraka, pokrivenost cijela Slovačka

Najposjećenije web stranice

- www.sme.sk
- www.azet.sk/pokec.sk/
- www.zoznam.sk
- www.atlas.sk
- www.cas.sk
- www.topky.sk
- www.dennikn.sk
- www.pluska.sk
- www.aktuality.sk
- www.etrend.sk
- www.pravda.sk
- www.hnonline.sk
- www.tvnoviny.sk
- www.netky.sk
- www.24hod.sk
- www.noniny.sk
- www.centrum.sk
- www.markiza.sk
- www.aktuality.sk
- www.cestovanie.sk
- www.dovolenka24.sk
- www.dobrodruh.sk

PROFIL EMITIVNOGA TURISTIČKOG TRŽIŠTA

Ukupan broj stanovnika koji su tijekom 2018. otputovali na odmor (% ukupnog broja stanovnika)

U sezoni 2018. građani Slovačke ostvarili su 10.740.337 putovanja u osobne svrhe te 1.683.100 službenih putovanja. Ukupan broj Slovaka koji u 2018. nisu uopće putovali bio je 1.228.778 od čega su 32,6% bile osobe starije 65 godina. Najčešći razlozi bili su financijska situacija i zdravstveni razlozi.

Broj stanovnika koji su na odmor otputovali u inozemstvo / odmor proveli u vlastitoj zemlji (omjer)

U inozemstvo je u 2018.g ostvareno 3.845.726 putovanja (2.528.670 putovanja s četiri i više noćenja, a 1.317.056 putovanja s jednim do tri noćenja), dok je unutar Slovačke ostvareno 6.894.611 putovanja (2.015.181 putovanja s četiri i više noćenja, a 4.879.430 putovanja s jednim do tri

noćenja). Omjer ostvarenih putovanja zemlja-inozemstvo iznosi 64,2% : 35,8%.

Kod putovanja u vlastitoj zemlji prevladavaju kratka putovanja (71%). Motiv dužih i kraćih domaćih putovanja je odmor i rekreacija. Drugi najčešći motiv je posjeta rodbine i prijatelja.

Redoslijed omiljenih destinacija

Prema podacima Statističkog ureda Republike Slovačke, najposjećenija inozemna destinacije bila je Češka republika s udjelom 27,6%, slijedila je Hrvatska, Slovačka, Mađarska, Italija, Turska, V. Britanija. Prosječan broj noćenja na inozemnim putovanjima bio je 6,3 dok su iznad tog prosjeka ostvarena noćenja u Njemačkoj, Turskoj, Španjolskoj, Italiji, Hrvatskoj, Bugarskoj i V. Britaniji.

Omiljene destinacije u ukupnom inozemnom prometu

Zemlja	Dolasci	Udio u inozemnim putovanjima (%)	Noćenja	Prosječan broj noćenja
1. Češka Republika	1.060.439	27,6	4.382.318	4,1
2. Hrvatska	439.948	11,4	3.481.338	7,9
3. Slovačka	308.889	8,0	1.201.132	3,9
4. Mađarska	307.994	8,0	1.045.883	3,4
5. Italija	257.252	6,7	2.077.488	8,1
6. Turska	163.529	4,3	1.431.809	8,8
7. V. Britanija	136.433	3,5	998.660	7,3
8. Bugarska	129.632	3,4	1.007.915	7,8
9. Njemačka	109.665	2,9	976.857	8,9
10. Poljska	107.089	2,8	346.935	3,2

Slovaci su kod kratkih inozemnih putovanja najviše putovali u susjedne zemlje i to Češku Republiku, Mađarsku, Austriju i Poljsku. Prosječan broj noćenja kratkih putovanja bio je 2,3.

Omiljene destinacije kod dužih putovanja u inozemstvo (4 i više noćenja)

Zemlja	Dolasci	Udio u inozemnim putovanjima (%)	Noćenja	Prosječan broj noćenja
1. Češka Republika	475.806	18,8	3.097.272	6,5
2. Hrvatska	418.423	16,5	3.428.826	8,2
3. Italija	220.328	8,7	1.993.440	9,0
4. Turska	157.752	6,2	1.414.475	9,0
5. Slovačka	135.737	5,4	836.071	6,2
6. Bugarska	129.632	5,1	1.007.915	7,8
7. Mađarska	111.674	4,4	639.512	5,7
8. Grčka	92.117	3,6	852.034	9,2
9. Španjolska	90.570	3,6	835.702	9,2
10. V. Britanija	84.294	3,3	851.112	10,1

Najomiljenija inozemna destinacija kod dužih putovanja bila je Češka Republika u koju je iz Slovačke realizirano preko 470 tisuća putovanja s prosječnim brojem noćenja od 6,5 noći. Slijede Hrvatska, Italija, Turska i Slovačka. Prosječan broj noćenja kod dužih putovanja bio je 8,4.

Omjer između organiziranog i individualnog prometa za najomiljenije destinacije

Slovačka statistika nema podatak o udjelu organiziranog i individualnog prometa, ali da se zaključiti da je individualni promet puno jači jer su TOP 5 destinacija putovanja Slovaka ili okolne zemlje ili Italija i Hrvatska za koje Slovački turisti odmor planiraju sami.

U avio destinacijama poput Bugarske, Turske, Grčke, Egipta, Tunisa i Španjolske gore navedeni podaci predstavljaju više-manje konačne brojke slovačkih turista u spomenutim turističkim destinacijama koji su došli organizirano.

Komparativne prednosti/nedostaci omiljenih destinacija s gledišta organizatora putovanja / gostiju

Hrvatska

Prednosti

- generacijski omiljeno odredište – već godinama morska turistička destinacija broj jedan za provođenje obiteljskog godišnjeg odmora
- omiljena destinacija nautičara

- dobra pristupačnost iz Slovačke
- razvedena obala, lijepe plaže, čistoća mora, ekološka očuvanost, ljepota krajolika
- sigurnost, gostoljubivost, bliskost jezika
- izvrsna mreža autocesta.

Nedostaci

- vremenske prilike (iako se radi o okolnostima vis major)
- nedovoljna ponuda zabave (npr. vodeni parkovi)
- veliki interes stranih turista
- pretrpane plaže
- gužve u odmorišnim središtima
- gužve na cestama i graničnim prijelazima.

Grčka

Prednosti

- Odlična zrakoplovna povezanost
- niže cijene aranžmana nego u Hrvatskoj
- niže cijene u restoranima
- gostoljubivost domaćina.

Nedostaci

- zračni promet s obzirom na veću udaljenost koji značajno povećava troškove godišnjeg odmora
- prijevoz, prvenstveno za individualne turiste koji putuju automobilom (problematici uvjeti prijevoza kroz tranzitne zemlje – Bugarska, Rumunjska)
- kategorizacija hotela ne odgovara uvijek europskim standardima

- problem izbjeglica, uglavnom na grčkim otocima.

Italija

Prednosti

- tradicionalna destinacija primarno orijentirana na kulturni turizam, ali i za ljetni godišnji odmor
- široka ponuda aranžmana (vodeni parkovi na moru, eno-gastro ponuda).

Nedostaci

- pretrpane plaže, uglavnom bez zelenila
- u glavnoj turističkoj sezoni, prometni zastoji na autocestama.

Bugarska

Prednosti

- cijene
- jedna od najsigurnijih turističkih destinacija.

Nedostaci

- zračni prijevoz povećava cijenu godišnjeg odmora nerazmjerno troškovima boravka
- prijevoz autobusima i automobilima je neugodan
- mreža cesta koje nisu na potrebnoj razini

Turska

Prednosti

- dobar odnos cijene i kvalitete usluga
- destinacija sa stabilnim vremenom
- dobra opremljenost resorta i atrakcija za djecu
- all inclusive ponuda.

Nedostaci

- sigurnosna situacija u regiji i samoj Turskoj.

Egipat i Tunis

Prednosti

- povoljne cijene (zračni prijevoz poskupljuje jeftine aranžmane)
- duga ljetna sezona s garancijom lijepog vremena.

Nedostaci

- loša higijena i često niska kvaliteta usluga uglavnom u nižim kategorijama
 - političke turbulencije te terorizam u regiji.
- Među omiljene destinacije spadaju također susjedne zemlje Slovačke - Češka, Mađarska i Slovačka.

Češka

Prednosti

- standardni uzajamno dobri odnosi stanovnika Češke i Slovačke

- obiteljske veze
- izvanredno dobro poznavanje zemlje
- nepostojeća jezična barijera
- sigurnost.

Nedostaci

- nema dovoljno vodenih površina za ljetni godišnji odmor.

Mađarska

Prednosti

- mala udaljenost i pristupačnost.

Nedostaci

- relativno visoke cijene smještaja i vanpansionske potrošnje koje su djelomično kompenzirane slabijim tečajem forinte u odnosu na euro
- interes uglavnom za toplice, wellness i eno-gastro turizam.

Austrija

Prednosti

- ponajprije zimska turistička destinacija
- kvalitetno opremljeni skijaški centri i kvalitetne usluge.

Nedostaci

- relativno visoke cijene.

Navedene prednosti i nedostaci pojedinih turističkih destinacija u suštini su identični kako s gledišta organizatora putovanja, tako i s gledišta slovačkih turista.

Navike putovanja

Vrsta prijevoza koji su turisti preferirali prilikom odlaska na duži godišnji odmor u inozemstvo

- zrakoplov (37,5 %)
- autobus (9,1%)
- automobil (43,1 %)
- vlak (9,8 %).

Ne raspolaze se točnim podacima vezano za način organiziranja putovanja, ali procjenjuje se da se za odlazak preko agencija odlučuje 55% putnika, 45% putuje u individualnom aranžmanu 45 %. Za hrvatske destinacije procjenjujemo da udio bukiranja putem turističkih agencija iznosi 25%, dok individualno putuje 75% Slovaka. Odabir godišnjeg odmora putem interneta u Slovačkoj, za hrvatske destinacije i općenito, nadalje raste.

Preferencije turista s obzirom na vrstu smještaja

- hoteli – 58 %
- privatni smještaj – 7,4 %
- kampovi – 0,1 %
- kod rodbine i prijatelja – nekomercijalno – 37,5%

Svake godine povećava se zanimanje za hotele više kategorije s *all inclusive* ponudom. Istovremeno, interes za privatni smještaj u Hrvatskoj i dalje je visok.

Razrada tržišta s obzirom na motiv putovanja i posebna razrada odmorišnog segmenta

Slovaci najčešće putuju tijekom glavnog godišnjeg odmora, u trajanju od 8 do 14 dana, uglavnom u srpnju i kolovozu tijekom školskih praznika (oko 70 %). Najrašireniji i dalje ostaje „klasičan“ odmor na moru (interes za nautiku i sportske aktivnosti). Ostali motivi putovanja su opuštanje, vikend izleti u europske metropole, kulturne manifestacije, rekreacijske aktivnosti, posjet obitelji i prijateljima, shopping turizam i službena putovanja.

Glavni motivi putovanja kod dugih boravaka u inozemstvu u 2018.:

- rekreacija i sport – 61,4 %
- posjeta rodbine i prijatelja – 28,4%
- ture – 5,8 %
- agroturizam – 0,3 %
- wellness – 1,7 %
- kultura – 1,4 %
- sport – 0,2 %
- ostali motivi – 0,8 %.

Glavni motivi putovanja kod kratkih boravaka u inozemstvu u 2018.:

- rekreacija i sport – 26,7 %
- posjeta rodbine i prijatelja – 34,6%
- ture – 20,2 %
- agroturizam – 3,0 %
- wellness – 5,5 %
- kultura – 4,8 %
- sport – 1,9 %
- ostali motivi – 3,3 %.

Izvor: Zavod za statistiku RS

Trošak za godišnji odmor za jedan boravak prosječno iznosi od 600 do 1.000 eura po osobi.

Pregled organizatora putovanja na tržištu

Turističko tržište u Slovačkoj je već nekoliko godina stabilizirano. Ne dolazi do značajnih pomaka. Na tržištu posluju godinama provjereni i etablirani turoperatori i turističke agencije.

Lideri:

- Globtour Group	www.globtour.sk
- Satur Travel	www.satur.sk
- TIP Travel	www.tiptravel.sk
- Koala tours	www.koala.sk
- Hydrotour	www.hydrotour.sk
- CK Fifo	www.fifo.sk
- Turancar	www.turancar.sk
- Aeolus	www.aeolus.sk

Svi navedeni lideri (osim Hydrotoura) imaju u ponudi i Hrvatsku.

Organizatori putovanja specijalizirani za Hrvatsku:

CK Aquamarin	www.aquamarin.sk
Intermedial	www.intermedial.sk
N.I.K. Slovakia	www.nik-slovakia.sk
CK More	www.more.sk
Pegas tour	www.pegastour.sk
Ria Tour	www.riatourck.sk
Sun Travel	www.suntravel.sk
Trgoturs	www.trgoturs.sk
Ferrotour	www.ferrotour.sk
CK Atlas adria	www.atlas-adria.sk
CK Franka	www.ckfranka.sk
Vítkovice tours (TF)	www.ckvt.sk
Adriahome	www.adriahome.com

Najznačajnije online agencije:

Invia	www.invia.sk
Pelikan	www.pelikan.sk

Ostali specijalisti:

- nautički turizam – CK My Way, Felyma Yacht, Maxo Yachting, Yacht Travel
- egzotika, ture – CK Bubo, Pax tour
- programi za djecu – CK Úsmev, CK Cevarm
- sportske manifestacije – Mars Sport Travel
- omladinska putovanja, jezični tečajevi – CKM Travel
- VIP klijentela – VIP travel

OSVRT NA 2019.

OSVRT NA STANJE NA EMITIVNOM TURISTIČKOM TRŽIŠTU

Procjena ukupnih odlazaka na godišnji odmor u inozemstvo u 2019. – analiza emitivnog potencijala tržišta

Procjenjuje se da će u 2019. Slovaci ostvariti oko 4 milijuna putovanja u inozemstvo. Interes za putovanjima iz godine u godinu raste.

Usprkos činjenici da je slovačko tržište relativno malo, ima svoj potencijal. Slovaci rado putuju. Na broj turista utječe kupovna moć stanovništva kao i sigurnosna situacija u svijetu. Može se očekivati da će se broj individualnih turista općenito povećavati u velikom broju destinacija pa tako i u Hrvatskoj.

Agencija Focus provela je istraživanje tijekom svibnja 2019. te je došla do saznanja da će 60% slovačkih turista ljetovati na moru ili u planinama te planiraju potrošiti do 1.000 eura. Istraživanje je pokazalo da većina Slovačka voli putovati individualno, čak 61 % ispitanika, dok će 38 % koristiti usluge putničkih agencija.

Velika konkurencija mnogim inozemnim odmorišnim destinacijama postala su domaća tj. slovačka turistička odmorišta, primarno iz razloga što ih Slovaci smatraju najsigurnijim, ali i iz razloga proširenja usluga i njihove razine u turističkoj ponudi.

Slovaci su zainteresirani za posjete slovačkim aquaparkovima, toplicama ili za obiteljske odmore u planinama. Prodaja domaćih odmora je povećana u 2019. za 18 %, posebice zbog novog zakona o doplatku za rekreaciju u Slovačkoj, koji od 1.1.2019. pruža mogućnost da poslodavci osiguraju odmor svojim zaposlenicima u Slovačkoj uz subvencije. Zahvaljujući doplatku u iznosu 275 EUR po osobi, Slovaci mogu na odmoru u vlastitoj zemlji uštedjeti stotine eura.

Redoslijed omiljenih destinacija – procjena za 2019.

Prema preliminarnim procjenama turističkih agencija za 2019. godinu, Slovaci su prvenstveno birali tradicionalne, provjerene i sigurne destinacije. Najveći interes u organiziranom turizmu bio je već tradicionalno prisutan za odmore na moru. Statistike prodaje organizatora putovanja pokazale su da su najprodavanije destinacije 2019. godine bile Turska, Grčka i Hrvatska. Također je vladao snažniji interes za Egiptom jer je došao s povoljnim ponudama. Stabilno mjesto interesa slovačkih turista za vrijeme ljetnih odmora među avionskim destinacijama imali su i Španjolska, Italija te Bugarska. Osim tradicionalnih destinacija agencije su u pretprodaji bilježile povećani interes za Ujedinjene Arapske Emirate, Oman, Tunis i Maroko.

Prema Invii - najvećem internet portalu u Slovačkoj najomiljenija destinacija bila je Turska koju je izabralo 32 % turista s rastom prodaje od 56 %. U Egipat je putovalo 17 % turista (povećanje za 42 %) i 12 % je putovalo u Grčku. Najveći rast prodaje u usporedbi s prošlom godinom je prema statistikama Invie ostvario Tunis – 61 %. Najveći interes u sezoni 2019. Slovaci su pokazali za *all inclusive* boravkom u hotelima s 5 zvjezdica. Neograničenu ponudu hrane i pića preferiralo je 61 % putnika.

I Udruga slovačkih turoperatora i agencija (SACKA) potvrdila je da je ova sezona za njihove članice bila uspješnija u odnosu na prošlu godinu. Već zadnje dvije-tri godine zaredom pa tako i ove, najbolje se prodavala Turska, s tim da je ove godine zabilježen do sada najveći rast. Od svih zemalja imala je najbolji omjer cijene-ponude-kvalitete. Može se reći da je Turska bila hit destinacija 2019. godine. Isto tako vrlo uspješno prodavali su se Grčka, Italija i Španjolska.

U individualnom i autobusnom prijevozu najtraženija destinacija ostala je Hrvatska. Prema preliminarnim procjenama te ostvarenim rezultatima, pozicija Hrvatske, kao jedne od najtraženijih inozemnih turističkih destinacija Slovaka nije ugrožena niti u sezoni 2019. Može se pretpostaviti da će Hrvatska i dalje kao tradicionalna destinacija zadržati poziciju 2. najposjećenije inozemne turističke destinacije Slovaka, iza Češke Republike.

U sezoni 2019. nije došlo do značajnijih promjena u redosljedu omiljenih destinacija. Glavni kriterij prilikom odabira ostala je sigurnosna situacija, a potom cijena aranžmana, kvaliteta i garancija dobrog vremena. Predviđa se da će Turska i Grčka narasti u apsolutnim brojkama u odnosu na 2018. godinu.

Ukupan pregled organizatora putovanja na tržištu u 2019. - promjene u odnosu na 2018.

Na slovačkom tržištu godinama djeluju provjereni i etablirani organizatori putovanja i putničke agencije. Tržišni lideri se u 2019. nisu promijenili i nije bio zabilježen stečaj niti jednog slovačkog turističkog subjekta (zakonom je propisano da agencije moraju imati osiguranje za slučaj stečaja putničke agencije).

U posljednje vrijeme sve popularnije postaju online putničke agencije. Među najvećima je Invia.sk, a značajan je i Pelikan.sk.

PROCJENA UDJELA TRŽIŠTA U UKUPNOM HRVATSKOM TURISTIČKOM REZULTATU U 2019.

Aktualni imidž Hrvatske

Hrvatska je na slovačkom tržištu veoma dobro etablirana i predstavlja tradicionalnu, omiljenu turističku destinaciju u koju se Slovaci generacijama vraćaju. Unatoč jakoj konkurenciji, Hrvatska je dugotrajno omiljena turistička destinacija.

Unatoč gore navedenom, tijekom ljetnih mjeseci 2019. godine slovački su mediji nerijetko ukazivali i na negativne pojave poput dugotrajnog čekanja na graničnim prijelazima, onečišćenja mora, morskih pasa, komaraca, visokih cijena itd. Navedene su opaske mogle utjecati na konačni ishod prilikom donošenja odluke o odabiru destinacije za odmor, pogotovo uzевši u obzir da gotovo 80% Slovaka u Hrvatsku putuje individualno.

Omjer između organiziranih i individualnih dolazaka u RH u 2019.

Omjer individualnog i organiziranog prometa mijenja se kontinuirano u korist individualnog segmenta, budući da Slovaci dobro poznaju hrvatske destinacije, ponuda smještaja na internetu je široka, a s obzirom na blizinu mogu se odlučiti za putovanje u zadnjem trenutku.

Zastupljenost Hrvatske u programima organizatora putovanja u 2019.

Svi vodeći organizatori putovanja nude široki spektar hrvatskih destinacija, kao i široku ponudu aranžmana. U katalozima organizatora putovanja i putničkih agencija hrvatska turistička ponuda i dalje ostaje glavni dio ponude. Većina putničkih agencija navodi da su hrvatski odmorišni aranžmani i u ovogodišnjoj sezoni bili najprodavaniji. Očekuju rezultat minimalno na razini prošle godine, a neke navode i povećanje prometa.

Preliminarna procjena ukupnog broja dolazaka i noćenja u Hrvatskoj u 2019.

Slovački organizatori putovanja koji nude Hrvatsku u većini slučajeva ne žele komentirati rezultate prodaje, a od prikupljenih izdvajamo negativnu ocjenu rezultata kao „jedne od najgorih poslovnih godina za njih, ako govorimo o prodaji Hrvatske“. Poput Čeha, naglašavaju veliku konkurenciju drugih sredozemnih zemalja te Egipta i Turske. Razlog loših rezultata vide i u tome što Slovaci u Hrvatskoj individualno rezerviraju smještaj, ima previše vlasnika apartmana koji niskim cijenama „navlače“ goste. Hrvatski hoteli su za Slovake skupi, u odnosu na druge zemlje, a kada se i odluče za last minute ponude, budu već bukirane.

Udruga SACKA izjavila je da je početak sezone (lipanj, srpanj) bio dosta lošiji u bukingu Hrvatske, ali da se situacija vratila u normalu tijekom kolovoza 2019.

Zrakoplovni čarteri u 2019. – broj, trajanje, rotacija; polazišta - odredišta

S obzirom na blizinu i činjenicu da većina Slovaka u Hrvatsku putuje automobilom, sa slovačkog tržišta nema zrakoplovnih čartera. Već nekoliko godina zaredom ne postoji niti jedna redovna sezonska avionska veza iz Slovačke u Hrvatsku. Najbliža avionska veza moguća je s bečkog aerodroma Schwechat. Povećanjem zahtjeva Slovaka za udobnošću putovanja raste i interes za zrakoplovnim prijevozom. Izostanak direktnog sezonskog zrakoplovnog prijevoza iz Slovačke prema Hrvatskoj negativno se odrazio upravo na turistički promet krajem srpnja i početkom kolovoza. Slovački mediji dramatično su izvještavali o gužvama na hrvatskim autocestama i kilometarskim kolonama. Ovakve prometne informacije neke su turiste odvratile od dolaska na godišnji odmor u Hrvatsku te su se u posljednjem trenutku odlučili za drugu destinaciju dostupnu automobilom.

Autobuseri u 2019.

Autobusni prijevoz iz Slovačke u hrvatske destinacije osiguravali su organizatori putovanja prema vlastitom programu prodaje (najviše Globtour Group, redovne sezonske linije za cijelu obalu). Autobusni prijevoz koriste i individualni turisti bez kupovine aranžmana.

SAD (Slovenská autobusová doprava) osiguravala je redovne sezonske linije za Šibenik, Split, Omiš i Makarsku od lipnja do rujna.

RegioJet iz Bratislave za Split (na liniji Zadar – Biograd – Šibenik - Primošten – Split) prometovao je dva puta tjedno.

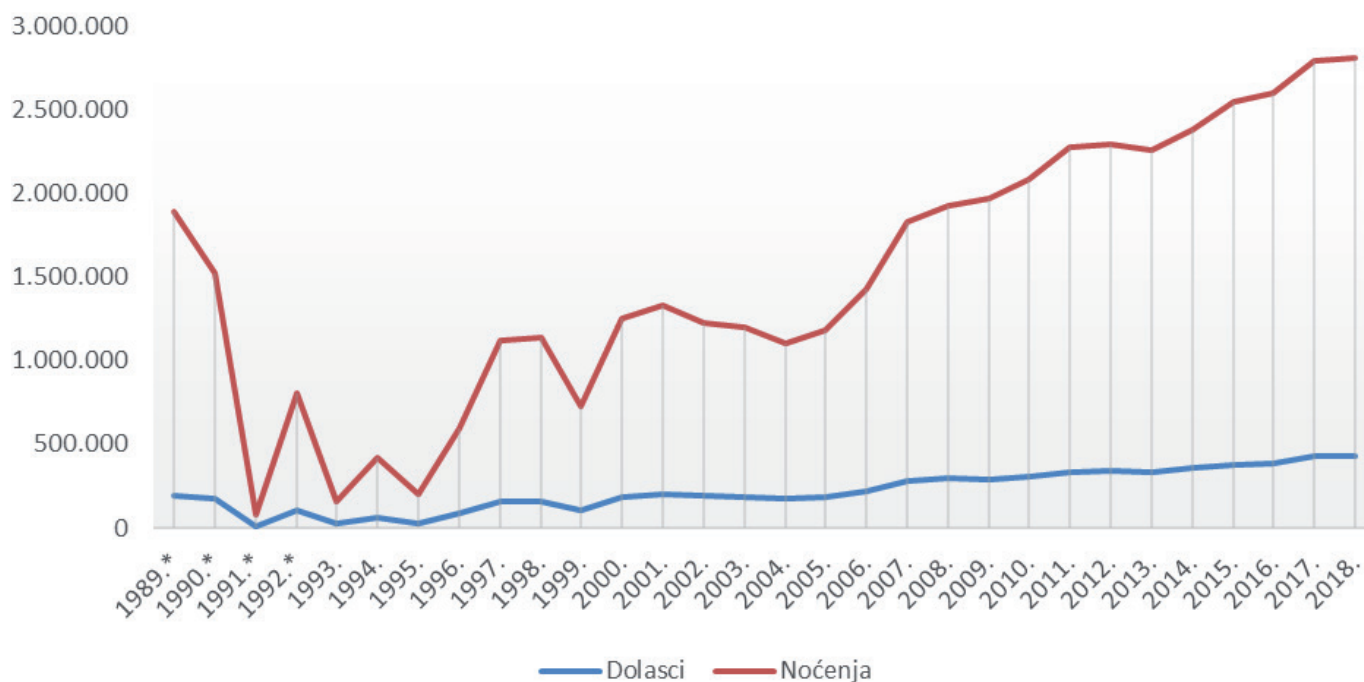
Flixbus je od polovine lipnja 4 puta tjedno prometovao iz Bratislave i Žiline za Rijeku, Opatiju, Rovinj i Pulu te iz Bratislave za Split, Zadar, Trogir, Vodice, Šibenik i Biograd na Moru.

PROCJENA UDJELA TRŽIŠTA U UKUPNOM HRVATSKOM TURISTIČKOM REZULTATU

SLOVAČKA	Dolasci			Noćenja		
	apsol.	indeks	1989.=100	apsol.	indeks	1989.=100
1989.*	192.680		100	1.893.043		100
1990.*	171.349	89	89	1.524.570	81	81
1991.*	12.322	7	6	82.493	5	4
1992.*	107.755	874	56	806.176	977	43
1993.	23.327	22	12	161.472	20	9
1994.	59.048	253	31	417.948	259	22
1995.	27.071	46	14	200.228	48	11
1996.	84.000	310	44	600.000	300	32
1997.	153.930	183	80	1.119.837	187	59
1998.	161.664	105	84	1.142.600	102	60
1999.	107.629	67	56	723.090	63	38
2000.	187.344	174	97	1.249.188	173	66
2001.	202.905	108	105	1.335.005	107	71
2002.	191.176	94	99	1.223.480	92	65
2003.	187.955	98	98	1.204.963	98	64
2004.	176.294	94	91	1.100.947	91	58
2005.	184.891	105	96	1.183.499	107	63
2006.	217.986	118	113	1.428.346	121	75
2007.	280.586	129	146	1.831.655	128	97
2008.	299.318	107	155	1.927.093	105	102
2009.	292.450	98	152	1.974.402	102	104
2010.	310.031	106	161	2.084.013	106	110
2011.	335.021	108	174	2.282.066	110	121
2012.	337.429	101	175	2.294.100	101	121
2013.	337.035	100	175	2.258.279	98	119
2014.	355.000	105	184	2.382.996	106	126
2015.	380.942	107	198	2.550.018	107	135
2016.	389.698	102	202	2.605.519	102	138
2017.	425.173	109	221	2.794.329	107	148
2018.	430.882	101	224	2.813.770	101	149

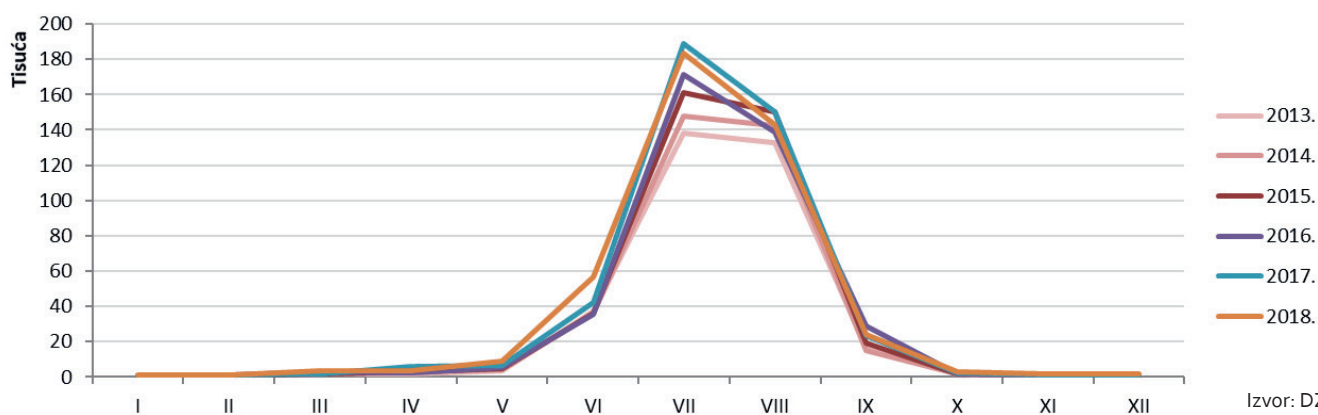
Izvor: DZS

Dolasci i noćenja slovačkih turista, razdoblje 1989. - 2018.



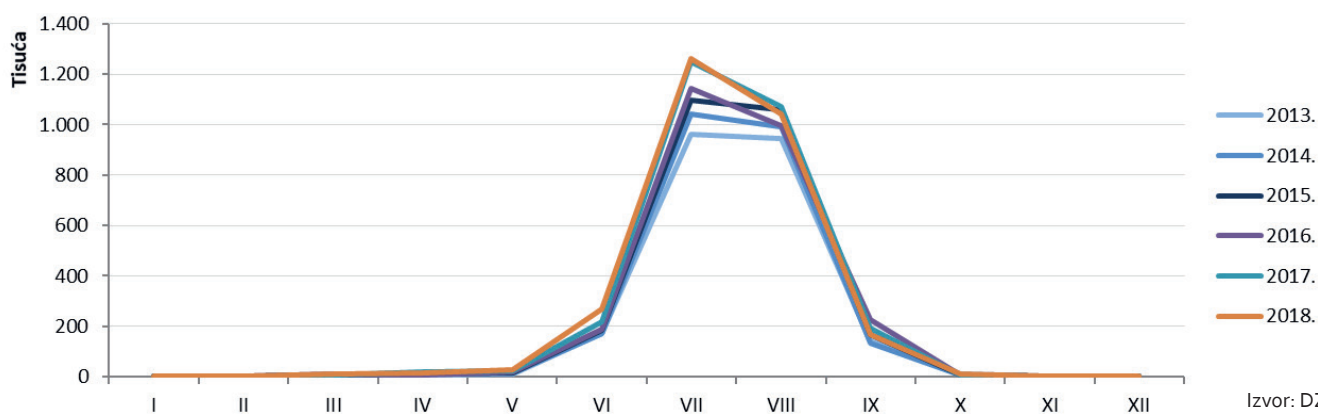
Izvor: DZS

Dolasci po mjesecima - Slovačka



Izvor: DZS

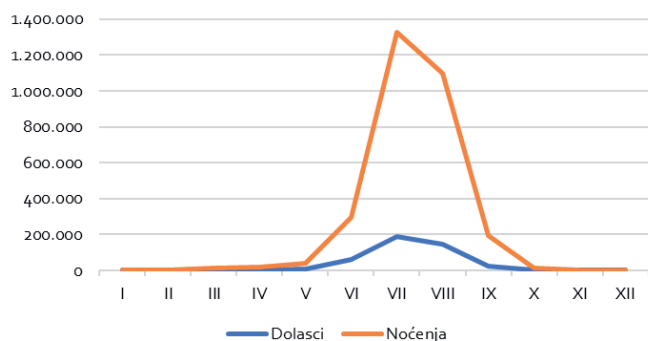
Noćenja po mjesecima - Slovačka



Izvor: DZS

REZULTATI ZA 2018. PREMA SUSTAVU eVISITOR

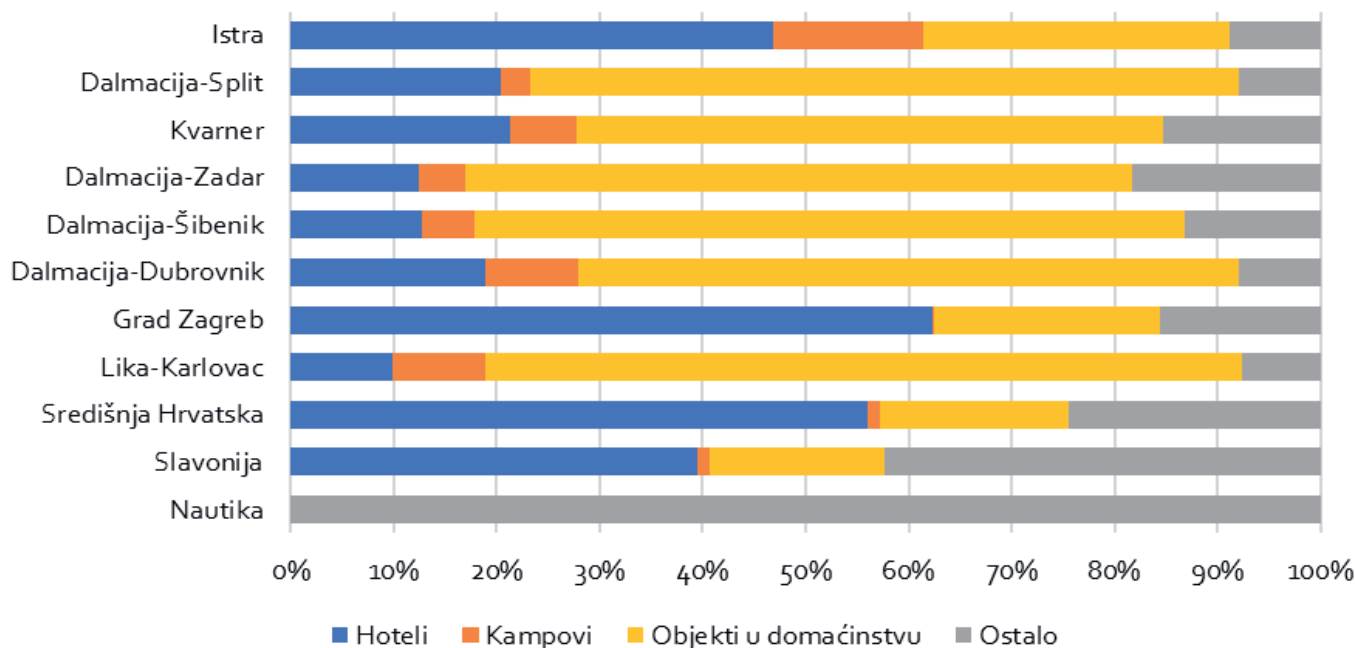
Dolasci i noćenja slovačkih turista, 2018.



Top deset gradova/općina po noćenjima

Grad općina	Noćenja
Vodice	120.927
Crikvenica	119.114
Vir	108.329
Zadar	89.873
Gradac	79.737
Baška Voda	78.093
Šibenik	78.077
Nin	75.138
Makarska	71.784
Podgora	67.368

Noćenja slovačkih turista po klasterima prema vrstama smještaja, 2018.



Dolasci i noćenja po klasterima

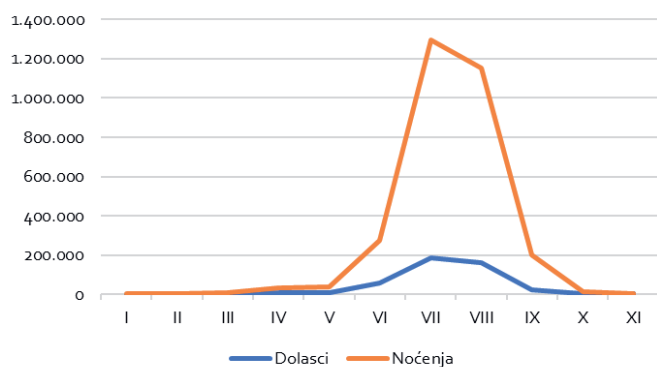
	Dolasci	Noćenja
Dalmacija-Split	105.331	786.871
Dalmacija-Zadar	89.426	667.628
Kvarner	82.364	514.792
Istra	63.611	384.387
Dalmacija-Šibenik	51.684	381.171
Lika-Karlovac	21.616	90.727
Nautika	14.130	88.518
Dalmacija-Dubrovnik	10.582	75.345
Grad Zagreb	8.756	14.588
Središnja Hrvatska	4.765	7.373
Slavonija	1.126	2.421
Ukupno	453.391	3.013.821

Dolasci po dobi i spolu

	muškarci	žene
0-5 godina	3,9%	3,6%
6-11 godina	4,8%	4,6%
12-17 godina	3,6%	3,8%
18-24 godina	3,1%	3,7%
25-34 godina	7,5%	8,3%
35-44 godina	12,8%	11,8%
45-54 godina	8,2%	6,9%
55-64 godina	4,7%	4,7%
> 65 godina	1,9%	2,1%

REZULTATI ZA RAZDOBLJE SIJEČANJ – STUDENI 2019. PREMA SUSTAVU eVisitor

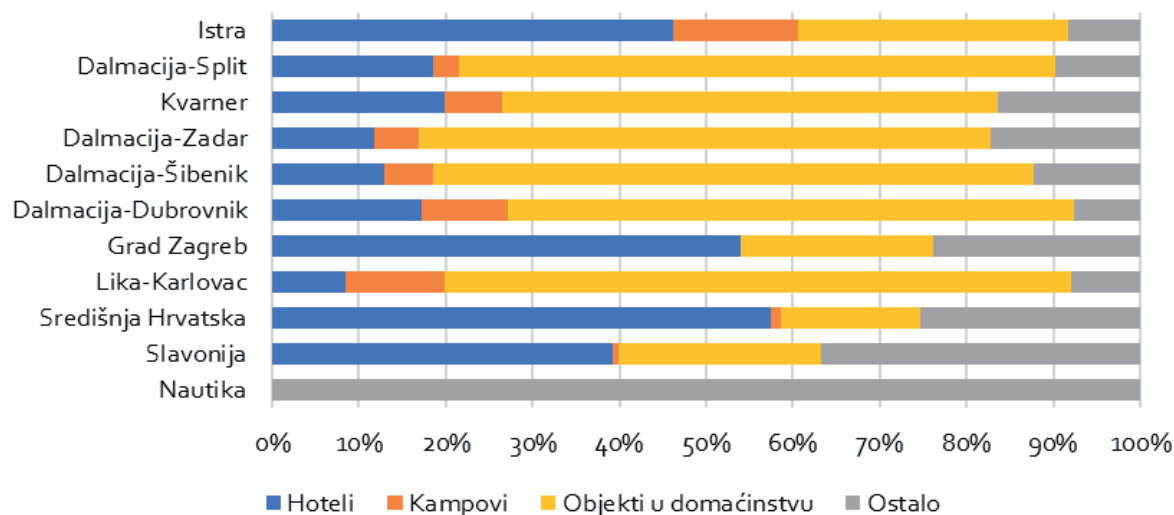
Dolasci i noćenja slovačkih turista, I.-XI.2019.



Top deset gradova/općina po noćenjima

Grad općina	Noćenja
Crikvenica	121.572
Vodice	121.434
Vir	118.126
Zadar	88.680
Nin	76.698
Šibenik	74.963
Gradac	72.135
Baška Voda	71.247
Makarska	67.733
Umag	65.993

Noćenja slovačkih turista po klasterima prema vrstama smještaja, I.-XI.2019.



Dolasci i noćenja po klasterima

Klaster	Dolasci	Noćenja
Dalmacija-Split	102.220	762.261
Dalmacija-Zadar	91.767	683.439
Kvarner	87.230	527.147
Istra	68.464	407.066
Dalmacija-Šibenik	50.869	371.008
Nautika	15.613	97.457
Lika-Karlovac	21.581	87.789
Dalmacija-Dubrovnik	9.948	69.885
Grad Zagreb	8.408	15.081
Središnja Hrvatska	5.549	9.034
Slavonija	1.295	2.344
Ukupno	462.944	3.032.511

Dolasci po dobi i spolu

Dobna skupina	muškarci	žene
0-5 godina	3,9%	3,7%
6-11 godina	4,9%	4,9%
12-17 godina	3,6%	3,8%
18-24 godina	3,0%	3,5%
25-34 godina	7,2%	7,9%
35-44 godina	12,5%	11,8%
45-54 godina	8,5%	7,1%
55-64 godina	4,8%	4,7%
> 65 godina	2,1%	2,2%

PREDVIĐANJA ZA 2020. TURISTIČKA SEZONA 2020. – OPĆI POKAZATELJI

Preliminarna procjena turističkog tržišta/ukupnih odlazaka na godišnji odmor u inozemstvo u 2020.

Ekonomski pokazatelji Slovačkog tržišta su povoljniji što se reflektira i na potrošnju, posljedično i u domeni godišnjih odmora. Umjesto potrošnje roba, Slovaci više traže doživljaje. Omiljena su im kratka city break putovanja, renesansu doživljavaju aqua parkovi i toplice, a raste i posjećenost glazbenih i gastronomskih festivala. Putovanja i odmori na moru postaju nezaobilaznim i dugoročno planiranim dijelom izdataka slovačkih domaćinstava. Stručnjaci očekuju kako će, ukoliko se ne pojave izvanredni sigurnosni rizici, interes slovačkih turista za korištenjem godišnjih odmora u inozemstvu i dalje rasti. Gledajući interes Slovaka za hrvatske destinacije, očekuje se daljnji blagi rast prometa s ovog tržišta (uglavnom individualnog segmenta).

Preliminarna procjena redoslijeda omiljenih destinacija u 2020. uz usporedbu s očekivanjima za 2019.

Očekuje se kako će Hrvatska zadržati dominantnu poziciju na ljestvici omiljenih odmorišnih destinacija. U krugu konkurenata, očekuje se stabilan interes za

„klasične“ destinacije – Grčku, Bugarsku, Italiju i Španjolsku te Tursku.

Prognoze organizatora putovanja za 2020.

Već *first minute* prodaje za sezonu 2020. koje su počele u rujnu i listopadu 2019. najavljuju veliki interes Slovaka za Turskom, Grčkom i Italijom, ali očekuje se kako će provjerene i tradicionalne destinacije poput Hrvatske, Bugarske i Španjolske ostati u središtu interesa. Dio slovačkih turista sve više se orijentira prema egzotičnim destinacijama. U posljednje vrijeme raste interes za Tajland, Oman, Dubai, Maleziju, Indoneziju, Šri Lanku, Vijetnam, Karibe, Zanzibar, ali i za Latinsku Ameriku. Turisti koji preferiraju spomenute destinacije za iste se odlučuju i zbog cijene koja je često niža ili jednaka onima u tradicionalnim europskim odredištima. U narednom razdoblju se očekuje da će rasti broj slovačkih turista koji preferiraju egzotične destinacije. I dalje će u statistikama inozemnih destinacija u koje putuju Slovaci dominirati i Češka Republika, Austrija i Poljska prvenstveno zbog blizine, ali i zbog toga što Slovaci koriste kraće odmore a to su zemlje u koje putuju cjelogodišnje.

TURISTIČKA SEZONA 2020. – HRVATSKA

Okvirna procjena ukupnog broja dolazaka i noćenja u Hrvatskoj u 2020.

U sezoni 2020. može se očekivati kako će Hrvatska zadržati minimalno razinu prometa iz 2019., pod optimalnim uvjetima postići i rast, uz veći udjel individualnih turista. Na interes slovačkih turista negativno bi mogli utjecati problemi koji se ponavljaju iz sezone 2019. – pretrpane plaže, prepunjena odmorišna središta, gužve na autocestama i na graničnim prijelazima sa Slovenijom i Mađarskom i povećavanje cijena.

Najave zastupljenosti Hrvatske u programima organizatora putovanja

Teško je predvidjeti poteze slovačkih turoperatora za 2020. godinu jer je većina bilježila lošiju sezonu. Slovaci u poslovanju s Hrvatskom vide samo probleme - veliku konkurenciju od booking.coma, vlasnike apartmana koji im odvlače goste, neprestano povećavanje cijena hotelskog smještaja, koji je puno skuplji od konkurencije i

slično. Mnogi hoteli prevode svoje stranice na češki i slovački jezik te nude cijene niže od onih koje daju svojim dugogodišnjim poslovnim partnerima.

Nadamo se nastavku dobre i raznovrsne ponude hrvatskih kapaciteta, ali treba računati i s tim da, nažalost, postoji mogućnost da se kao i češke agencije, okrenu drugim destinacijama na kojima se bolje posluje i dobro se prodaju.

Mjere koje bi prema mišljenju organizatora putovanja trebalo poduzeti u 2020.

1. Unaprijediti usluge i infrastrukturu.
2. Povećati *all inclusive* ponudu.
3. Smanjiti prerani stop bukinga.
4. Turističku ponudu proširiti i obogatiti imajući u vidu interese djece, ali i mlađe generacije generalno (noćni život, kulturna događanja, atrakcije za djecu).
5. Popusti za djecu.
6. Prilagoditi cijene realnoj vrijednosti usluga i tržišnim okolnostima.

Kalendar praznika i blagdana

Slovačka

2020.

LEGENDA

- državni pr
- školski pr

Državni praznici i vjerski blagdani (Public Holidays)	2019.	Dan u tjednu	Tjedan u godini	2020.	Dan u tjednu	Tjedan u godini	2021.	Dan u tjednu	Tjedan u godini
Dan neovisnosti Slovačke/Nova godina (New Year's Day and Independence Day of the Slovak Republic)	01.01.2019	Utorak	1	01.01.2020	Srijeda	1	01.01.2021	Petak	1
Sv. tri kralja (Epiphany)	06.01.2019	Nedjelja	1	06.01.2020	Ponedjeljak	2	06.01.2021	Srijeda	2
Veliki petak (Good Friday)	19.04.2019	Petak	16	10.04.2020	Petak	15	02.04.2021	Petak	14
Uskrsni ponedjeljak (Easter Monday)	22.04.2019	Ponedjeljak	17	13.04.2020	Ponedjeljak	16	05.04.2021	Ponedjeljak	15
Praznik rada (Labour Day)	01.05.2019	Srijeda	18	01.05.2020	Petak	18	01.05.2021	Subota	18
Oslobođenje republike (Liberation of the Republic)	08.05.2019	Srijeda	19	08.05.2020	Petak	19	08.05.2021	Subota	19
Dan sv. Ćirila i Metoda (Saint Cyril and Methodius Day)	05.07.2019	Petak	27	05.07.2020	Nedjelja	27	05.07.2021	Ponedjeljak	28
Dan slovačkog ustanka (Anniversary of the Slovak National Uprising)	29.08.2019	Četvrtak	35	29.08.2020	Subota	35	29.08.2021	Nedjelja	35
Dan osnutka Slovačke republike (Day of Constitution of the Slovak Republic)	01.09.2019	Nedjelja	35	01.09.2020	Utorak	36	01.09.2021	Srijeda	36
BDM Žalosna (Our Lady of the Seven Sorrows)	15.09.2019	Nedjelja	37	15.09.2020	Utorak	38	15.09.2021	Srijeda	38
Svi sveti (All Saints)	01.11.2019	Petak	44	01.11.2020	Nedjelja	44	01.11.2021	Ponedjeljak	45
Day of Freedom and Democracy of the Slovak Republic	17.11.2019	Nedjelja	46	17.11.2020	Utorak	47	17.11.2021	Srijeda	47
Badnjak (Christmas Eve)	24.12.2019	Utorak	52	24.12.2020	Četvrtak	52	24.12.2021	Petak	52
Božić (Christmas Day)	25.12.2019	Srijeda	52	25.12.2020	Petak	52	25.12.2021	Subota	52
Sv. Stjepan (St. Stephen's Day)	26.12.2019	Četvrtak	52	26.12.2020	Subota	52	26.12.2021	Nedjelja	52

Izvor: <https://www.mzv.sk/>; <https://www.feiertagskalender.ch/index.php?geo=3453&jahr=2020&klasse=3&l=en>

Školski praznici	2020.	
	Početak	Kraj
Božićni praznici i Nova godina	23.12.2019	07.01.2020
Zimski praznici - Banska Bystrica, Žilina, Trenčín	24.02.2020	28.02.2020
Zimski praznici - Košice, Prešov	02.03.2020	06.03.2020
Zimski praznici - Bratislava, Nitra, Trnava	17.02.2020	21.02.2020
Proljetni/Uskršnji praznici	09.04.2020	14.04.2020
Ljetni praznici	01.07.2020	31.08.2020
Jesenski praznici	31.10.2020	02.11.2020
Božićni praznici i Nova godina	25.12.2020	07.01.2021

Izvor: Eurydice